Nr. 8–9. 1936 r.
Sierpień-Wrzesień

WIADOMOŚCI SZACHOWE

Rok II

WARSZAWSKIEGO OKRĘGOWEGO ZWIĄZKU SZACHOWEGO

Redaktor odp.: Stanisław Łękawski, Warszawa, Wspólna 58 m. 1

Władysław Łasiński

Rozwój szachów w Polsce 2)

Szkic Popularny (dok.)

Należy się też wspomnienie nazwisku

DAWID JANOWSKI

który pochodził z Polski ale do narodowości polskiej się nie przyznawał i zmieniał ją zależnie od upodobania. Należał do najciekawszych fenomenów szachowych o bardzo zmiennej formie gry i do najniebezpieczniejszych zawodników turniejowych. Cechowała go wielka rutyna turniejowa, upór w pewnych ulubionych choć nie zawsze poprawnych obronach i niezwyczajna pomysłowość. Wypłynął w r. 1896 i grywał w turniejach do r. 1925. Do r. 1914 brał udział w 15 wielkich turniejach międzynarodowych i zajmował zawsze jedno z pierwszych trzech miejsc a tylko raz czwarte.

Na tej postaci zamyka się historja udziału Polski w turniejowych zmaganiach się w wieku dziewiętnastym.

Wiek XX wsławił Polskę kilkoma nazwiskami wielkich mistrzów. Najpierw wypływa na arenie szachowej gwiazda pierwszej jasności i długoletni pretendent do tronu szachowego, którego nie miał zdobyć mistrz polski:

AKIBA RUBINSTEIN.

Potężny w swej mocy, ale nie miał tej koniecznej w turniejach kropelki szczęścia, bo prawie zawsze ulegał niedomaganiom fizycznym, które odbierały mu pewność, pomimo pierwszorzędnych zalet na arcymistrza szachowego. Pomimo tego jego sława jest tak poważnie w świecie szachowym ugruntowana, że uchodzi zawsze za nieoficjalnego mistrza świata. Jego zwycięskie partje z największemi kolosami szachowymi są przedmiotem poważnej analizy i zachwytu najpoważniejszych światowych analityków i krytków. On jedyny uratował honor Europy, nie pozwalając się pokonać niezwyciężonemu Capablance, gdy w r. 1910

przybył po laury na stary ląd. O jego popularności świadczy nowo wydana książka H. Kmocha „Rubinstein gewinnt!“, — 100 partji wielkiego artysty szachowego“.

Wytężająca praca umysłowa trzebi szeregi mistrzów i wyjątkowo zdarza się, żeby organizm ludzki wytrzymał tempo gry turniejowej poza pięćdziesiąty rok życia. Do takich fenomenów należeli: z naszych tylko WINAWER, z obcych Blackburn i Dr. Lasker. Toteż i arcymistrz Rubinstein poszedł śladami genjalnego Paulsena, Morphyego, Czigorina i wielu innych, których nadmierny wysiłek zmusił do usunięcia się z areny szachowej.

W międzynarodowych turniejach brał udział od r. 1906 dwadzieścia jeden razy i zdobył pierwsze miejsca cztery razy, pierwsze i drugie dzielił też cztery razy, trzy razy zdobył drugie, dwa razy trzecie, raz trzecie i czwarte, cztery czwarte. W tych turniejach brali udział najsilniejsi szachiści świata, dlatego wartość jego wygrywanych partji jest tak bardzo ceniona.

W szeregu wielkich mistrzów polskich mamy jeszcze dwie osobistości cieszące się wielką sławą międzynarodową.

DAWID PRZEPIÓRKA

z Warszawy, wielokrotny zwycięsca w turniejach, mistrz Polski i sławny kompozytor szachowy, oraz

DR. SALVIELY TARTAKOWER

który poza sławą pierwszorzędnego zawodnika, sławą arcymistrza, pozyskał sławę znakomitego erudyty i pedagoga, ugruntowaną całym szeregiem poważnych prac teoretycznych, z których najpopularniejszą jest słynna „Die Hypermoderne Schachpartie“ wydana przez wydawnictwo Wiener Schachzeitung w 1925.

Poza temi wybitnemi postaciami posiada Polska wielu poważnych mistrzów przedewszystkiem w ośrodku najsilniejszego skupienia szachowego w Warszawie, potem we Lwowie, Krakowie, Łodzi, Białymstoku, między którymi wielu z nich potykało się na międzynarodowej arenie i uzyskiwało poważniejsze wyniki.

O polskiej szachowej literaturze nowszej doby niewiele mam do powiedzenia.

W r. 1835 ukazała się pierwsza drukowana książka poświęcona wyłącznie grze szachowej, „Strategika szachowa“ K. Krupskiego, której drugie wydanie nosi datę 1844. Jest to prawie zupełnie oryginalny podręcznik polski a tem ciekawszy od zagranicznych, że Krupski pierwszy podaje w nim sposób matowania gońcem i skoczkiem i nadzwyczaj jasne

prawidła, jak przytem trzeba postępować, oraz ustala maksymalną ilość posunięć na dwadzieścia i jedno.

W r. 1878 wydał „Grę w szachy“ August Helcin.

W r. 1891 wyszło drugie wydanie tłomaczenie z Porziusa. Dość rozpowszechnionem, choć nieszczególnem opracowaniem była mała książeczka Cięglewicza. Dopiero w 1913 r. został wydany w Warszawie na podstawie Dufresne'a opracowany doskonały podręcznik Stępowskiego zaopatrzony opracowaniem działu zadaniowego przez Żabińskiego.

W r. 1932 wydał Tuhan-Baranowski „Elementarną strategję gry szachowej“.

W porównaniu z literaturą zagraniczną, liczoną na tysiące tomów, jest ten nasz dorobek bardzo szczupły. Natomiast w teoretycznym i polemicznym ruchu literackim bierze Polska dość żywy udział w czasopismach polskich i zagranicznych. Nazwiska: Dr. Bannet, Aleksander Górawski, Dr. Tartakower, Akiba Rubinstein, Dawid Przepiórka i inne, zapisały się chlubnie w szachowym literackim dorobku.

Niezmiernie doniosłą rolę w pracy szachowej spełniała polska prasa perjodyczna, łącząc silnym węzłem rozproszone rzesze szachistów i dając początek prasie szachowej.

Podobnie jak i gdzieindziej, ukazywały się początkowo działy szachowe w tygodnikach. Złotemi głoskami zapisał się najstarszy polski „Tygodnik Illustrowany“, który od roku 1853 do dziś dnia ten dział prowadzi.

Po nim poczesne miejsce zajmuje „Bluszcz“. W Małopolsce pracę taką podjął „Wędrowiec“ po roku 1900 i za tymi przykładami wiele innych czasopism zakłada swoje działy szachowe.

Pierwszem pismem szachom poświęconem jest „Tygodnik Szachowy“ (1898—1899) pod dyrekcją Wiktora Dzierzbickiego.

Drugim „Szachista Polski“ (1912—1914) pod redakcją Adama Skarszewskiego. W 1920 począł go wydawać Kazimierz Grabowski (3 zeszyty) i w 1925 Edmund Wasilewski (3 zeszyty).

W 1925 i 1926 wychodził we Lwowie „Miesięcznik Szachowy“ (8 zeszytów) pod redakcją Władysława Łasińskiego, 1925—1928 „Szachy“ (8 zeszytów) pod redakcją K. J. Linka i „Zadaniowiec Polski“ pod redakcją Saturnina Limbacha (6 zeszytów), jako jedyne pismo poświęcone kompozycji szachowej.

Jednak na tej wyżynie, na której stał „Szachista Polski“ przed wojną, stanął dopiero w Warszawie wydawany „Świat Szachowy“ pod redakcją Dawida Przepiórki (1927—1933).

1926

We Lwowie wychodził „Szachista" pod redakcją Henryka Friedmana od r. 1933 do r. 1935. Od roku 1935 wydaje Warsz. Okr. Zw. Szachowy „Wiadomości Szachowe".

Wojna światowa a później bolszewicka, wpłynęły bardzo ujemnie na rozwój życia szachowego Polski. Dopiero w r. 1922 podjął inicjatywę „Sport" (1922—1923) a za nim „Słowo Polskie" (1924—1933), które udzieliły gościny zwiększonym działom szachowym.

We Lwowie już w 1914 ukazał się dział szachowy w „Gazecie Wieczornej" ale znikł z wybuchem wojny. Po roku 1922 wzrasta zainteresowanie się szachami przez wydawnictwa dzienników tak, że w samym Lwowie ośm dzienników miało działy szachowe. Za tym przykładem dzienniki całej Polski poczęły je wprowadzać a do najlepiej redagowanych od r. 1926 należał dział w „Polsce Zbrojnej".

W miarę wzrostu trudności ekonomicznych zaczęły znikać działy szachowe. Warunki wydawnicze są coraz trudniejsze a konieczność stosowania coraz większych ograniczeń utrudnia pracę szachową.

Ale właśnie dzięki prasie, dzięki ogólnemu przed kilku laty ożywieniu dziedziny szachowej, zrobiła wielkie postępy organizacja życia szachowego Polski. Nietylko bowiem powstała wielka ilość klubów ale jako konieczny wyraz zewnętrznej organizacji, powstał „Polski Związek Szachowy" i wyrosły „Okręgowe Związki Szachowe".

„Polski Związek Szachowy", jako członek „Międzynarodowego Związku Szachowego": FIDE, posiada głos na tym terenie a jego członkowie biorą udział w turniejach Olimpijskich a raz nawet zdobywają „Puhar Narodów", to najwyższe odznaczenie, cel marzeń i dążeń najlepszych ekip światowych, stawiając Polskę w szeregu wybranych państw, w szeregu elity kultury, i dając całemu światu niezbity dowód, że Polska na każdem polu intellektu stawia czoło wszystkim przeciwnościom, co niemało przyczynia się do podniesienia Jej zewnętrznej powagi.

Powinniśmy twardo przetrwać wszystkie kataklizmy walące się na nasze głowy i czuwać, żeby zbyt wielkie zaniedbanie tej dziedziny nie wydarło nam z dłoni ciężko zdobytej pozycji na międzynarodowym terenie, pielęgnować wykołysane pierwiastki oraz czekać sposobnej chwili, kiedy przyjaźniejsze warunki pozwolą znowu bujnie zakwitnąć z takim trudem pielęgnowanej roślinie.

* * *

(Redakcja zaznacza, że powyższy artykuł jest wyrazem osobistych poglądów autora. Zamieściliśmy ten artykuł jako przyczynek do historji piśmiennictwa oraz publicystyki szachowej w Polsce).

PARTJE

Z TURNIEJU W CZĘSTOCHOWIE, 1936.

Nr. 101 Fianchetto

Trockenheim Lewi.

1) e2—e4, b7—b6; 2) d2—d4, Gc8—b7; 3) Gf1—d3, e7—e6; 4) c2—c4, c7—c6; 5) Sg1—f3, d7—d5; 6) c4×d5, c6×d5; 7) e4—e5, Gf8—b4†; 8) Sb1—c3, Sg8—e7; 9) 0—0, Gb4×c3; 10) b2×c3, 0—0?

Błąd powodujący przegraną.

11) Gd3×h7†, Kg8—h8.

Po K × h7 nastąpi Sg5†, Kg6; Hg4, f5; e × f6 e. p., K × f6; He6 mat.

12) Sf3—g5, g7—g6; 13) Hd1—g4, Hd8—e8; 14) Hg4—h3, Kh8—g7; 15) Gh7—g8! Wf8×g8; 16) Hh3—h7†. Kg7—f8; 17) Sg5×e6†.

i czarne poddały się z powodu mata w 2 posunięciach.

(Uwagi St. Tytora).

Nr. 102 Indyjska.

Tandetnik. Arłamowski

1) d2—d4, Sg8—f6; 2) c2—c4, g7—g6; 3) Sb1—c3, Gf8—g7; 4) e2—e4, d7—d6; 5) Sg1—f3, 0—0; 6) Gf1—e2, Sb8—d7; 7) 0—0, c7—c5; 8) d4—d5, a7—a6; 9) h2—h3, Sf6—e8; 10) Hd1—c2, Wa8—b8; 11) Gc1—e3, f7—f5; 21) e4×f5, Wf8×f5; 13) Sf3—g5, Se8—c7; 14) Ge2—g4, Wf5—f8; 15) Gg4—e6†, Kg8—h8; 16) Sg5—f7†?

Błąd. Białe zyskują wprawdzie jakość, ale otrzymują gorszą partję.

16)... Wf8×f7; 17) Ge6×f7, Sd7—e5; 18) Gf7—e6, Sc7×e6; 19) d5×e6, Se5×c4; 20) Ge3—g5, Gc8×e6.

Teraz widać dobrze, że 16 posunięcie białych nie było szczęśliwe. Czarne za utratę jakości posiadają dostateczną rekompensatę w postaci 2 pionów oraz silnych gońców.

21) Wf1—e1, Hd8—d7; 22) Hc2—e2, Sc4—e5; 23) Wa1—d1.

Na 23.f4 nastąpiłoby Gc4; He4, d5 i t. d.

23) ... Ge6×h3!

Bardzo ładnie zagrane. Jeśli białe biją Gońca, nastąpi H × h3 z groźbą Sf3†.

24) Sc3—e4, Wb8—f8; 25) g2×h3, Hd7×h3; 26) Se4—d2, Se5—g4; 27) Sd2—f1, Wf8×f2; 28) He2×f2.

Innej gry białe już nie mają.

28) ... Sg4×f2; 29) Kg1×f2, Hh3—f5†; 30) Kf2—g2, Hf5×g5†; 31) Sf1—g3, Gg7—e5; 32) Wd1—d3, h7—h5; 33) Kg2—f2, c5—c4; 34) Wd3—f3, h5—h4; 35) Sg3—e4, Ge5—d4†; 36) Kf2—e2, Hg5—g2†; 37) Se4—f2, Kh8—g7; 38) Wf3—f4, e7—e5; 39) Wf4—f3, h4—h3.

Białe poddały się. Bardzo ładnie przez czarne rozegrana partja!

(Uwagi St. Tytora).

Nr. 103 Obrona Nimcowicza

Tandetnik Młynek

1) d2 — d4, Sg8 — f6; 2) c2 — c4, e7 — e6; 3) Sb1 — c3, Gf8 — b4; 4) Hd1 — c2, b7 — b6; 5) e2 — e4, Gb4 × c3†; 6) b2 × c3, Gc8 — b7; 7) f2 — f3, d7 — d6; 8) Gf1 — d3, Sb8 — d7; 9) Sg1 — e2, e6 — e5; 10) 0 — 0, 0 — 0; 11) Se2 — g3, Wf8 — e8; 12) f3 — f4, h7 — h6; 13) a2 — a4, a7 — a5; 14) Wa1 — b1, Wa8 — b8; 15) Gc1 — d2, Sd7 — f8; 16) Wb1 — e1, Gb7 — c8; 17) h2 — h3, Sf8 — e6; 18) Sg3 — f5, Se6 × f4; 19) Gd2 × f4, e5 × f4; 20) Wf1 × f4, Sf6 — h5; 21) Wf4 — f1, Hd8 — g5; 22) Hc2 — f2, Gc8 × f5; 23) Hf2×f5, Hg5 × f5; 24) Wf1 × f5.

Po tej obustronnej wymianie wyniązała się końcówka lepsza nieco dla czarnych. Mianowicie białe mają słabego piona na a4 oraz zdwojone piony c3 i c4.

24) .... g7 — g6; 25) Wf5 — f2, We8 — e7; 26) g2 — g4, Sh5 — g7;

27) We1 — f1, Sg7 — e6; 28) h3 — h4, g6 — g5; 29) h4 × g5, Se6 × g5!

Po h × g nastąpi Wf5 z groźbą d5.

30) Wf2 — f6, Kg8 — g7; 31) Kg1— g2, Wb8 — e8; 32) Wf6 — f5, We7 — e6; 33) Kg2 — g3, We8 — e7; 34) Wf1 — f4, f7 — f6!

Na S × e4? G × e4, W × e4; W × f7†!

35) d4 — d5, We6 — e5; 36) Wf5 × e5, f6 × e5; 37) Wf1 — f5, We7 — f7; 38) Gd3 — c2, Kg7 — g6; 39) Gc2 — d3, h6 — h5; 40) g4 × h5†, Kg6×h5; 41) Wf5 × f7, Sg5 × f7; 42) Gd3 — e2†, Kh5 — g5; 43) Ge2 — g4, Kg5 — f6; 44) Gg4 — e6, Sf7 — d8; 45) Ge6 — c8, Kf6 — g5; 46) Gc8 — a6, Kg5 — f6; 47) Ga6 — c8, Kf6 — e7; 48) Kg3 — h4, c7 — c6! 49) Kh4 — g5, c6 × d5; 50) c4 × d5?

Należało już bić pionem e, poczem były szanse na remis, pomimo gorszej pozycji.

50) .... b6 — b5.

Białe poddały się, gdyż nastąpi: Ga6, b × a4; Gc4, Sb7; Ga2, Sc5; Kf5, Sb3 i następnie Sc1.

(Uwagi St. Tytora).

Nr. 104 **Pionem Hetmana.**
Młynek **Arłamowski.**

1) Sg1—f3, d7—d5; 2) d2—d4, Sg8—f6; 3) g2—g3, e7—e6; 4) Gf1—g2, c7—c5; 5) c2—c3, Gf8—d6; 6) Sf3—e5, Hd8—c7; 7) f2—f4, Sb8—c6; 8) e2—e3, Hc7—b6; 9) Sb1—d2, h7—h5; 10) Hd1—f3, Hb6—c7; 11) 0—0, b7—b6; 12) Wf1—e1, Gc8—b7; 13) a2—a4, a7—a6; 14) Gg2—f1, 0—0—0; 15) Sd2—b3, Sf6—e4; 16) Sb3—d2, Se4—f6; 17) Gf1—d3, Kc8—b8; 18) Sd2—b1, Wd8—g8; 19) We1—f1, g7—g6; 20) Hf3—e2, Kb8—a7; 21) Sb1—a3, c5—c4; 22) Gd3—c2, Sc6—a5; 23) Sa3—b1, Sf6—e4; 24) Sb1—d2, f7—f5; 25) Sd×e4, d×e4; 26) h2—h4, Gb7—d5; 27) Wf1—d1, Wg8—g7; 28) Gc1—d2, Ka7—b7; 29) Wd1—b1, Kb7—a7; 30) Gc2—d1, g6—g5! 31) h4×g5, h5—h4; 32) g3—g4, h4—h3; 33) Kg1—h2, Sa5—c6; 34) Gd2—e1, W×g5!! 35) f×g5, Sc6×e5; 36) d×e5, G×e5†; 37) Kh2—h1, f5—f4; 38) Ge1—f2, h3—h2; 39) Gd1—c2, f4—f3; 40) He2—f1, Hc7—g7; 41) b2—b3, H×g5!; 42) b×c4, H×g4! 43) Gc2×e4, G×e4. Białe poddały się.

Nr. 105 **Pionem Hetmana.**
Tandetnik **Trockenheim.**

1) d2—d4, d7—d5; 2) e2—e3, g7—g6; 3) c2—c4, Sg8—f6; 4) Sb1—c3, Gf8—g7; 5) Sg1—f3, c7—c6; 6) Gf1—d3, Sb8—d7; 1) 0—0, Hd8—c7; 8) Gc1—d2, 0—0? 9) c×d5, Sf×d5; 10) S×d5, c×d5; 11) Hd1—b3, Sd7—f6; 12) Wf1—c1, Hc7—d8; Wc1—c2, Wa8—b8; 14) Wa1—c1, Sf6—e8; 15) Wc2—c5, e7—e6; 16) Wc5—a5! Wb8—a8; 17) Hb3—a3, f7—f6; 18) W×a7, Wa8—b8; 19) Gd2—a5, Ha8—d6?? 20) Ha3×d6, Se8×d6; 21) Ga5—c7. Czarne poddały się.

TURNIEJ W LAZNE PODEBRADY 1936.

Nr. 106 **Sycylijska**
Alechin **P. Frydman**

1) e2 — e4, c7 — c5; 2) Sg1 — f3, Sb8 — c6; 3) d2 — d4, c5 × d4; 4) Sf3 × d4, Sg8 — f6; 5) Sb1 — c3, d7 — d6; 6) Gc1 — g5.

Rzadko grywane w tem miejscu, ma zaperwne na celu uniknięcie oklepanych dróg teorji.

6) .... e7 — e6; 7) Sd4 — b3!

Nowość w tej pozycji, która daje białym przewagę terenową.

7) .... Gf8 — e7?

Posunięcie to stanowi ciężki błąd pozycyjny. Należało grać a7 — a6.

8) Hd1 — d2, 0 — 0; 9) 0 — 0 — 0, Sc6 — a5; 10) Kc1 — b1!

Ważne posunięcie, które uniemożliwia wypad Ha5 z powodu Sd5!

10) .... Sa5 X b3; 11) a2 X b3, Sf6 — e8; 12) Gg5 X e7, Hd8 X e7; 13) Sc3 — b5.

W ten niezwykle prosty sposób zdobywają białe w partji sycylijskiej piona. Ale w wytworzonej końcówce szanse czarnych są bardzo duże. Alechin gra jednak końcówkę naprawdę po mistrzowsku.

13) ... Gc8 — d7; 14) Sb5 X d6, Se8 X d6; 15) Hd2 X d6, He7 X d6; 16) Wd1 X d6, Gd7 — c6; 17) f2 — f3, Wf8 — d8; 18) Wd6 X d8, Wa8 X d8; 19) Gf1 — d3, e6 — e5; 20) Kb1 — c1, Kg8 — f8; 21) Kc1 — d2, Kf8 — e7; 22) Wh1 — a1, a7 — a6; 23) Kd2 — e3, Wd8 — d6; 24) Wa1 — a5!

Ma na celu uniemożliwienie projektowanego przez czarne manewru Wg6 i Wh6. Jeżeli teraz nastąpi Wg6, to g3, Wh6; W X e5†, Kd6; Wf5, W X h2; W X f7 i wygrywa.

24) .... f7 — f6; 25) b3 — b4, Ke7 — d7; 26) g2 — g3!

Z groźbą uzyskania wolnego piona w centrum po f4, ef; gf.

26) .... g7 — g5; 27) f3 — f4, g5 X f4; 28) g3 X f4, Wd6 — e6.

Znowu konieczne. Po biciu biała Wieża miałaby za dużo gry.

29) f4 — f5! We6 — e7; 30) b4—b5.

Realizuje przewagę na skrzydle Hetmana.

30) .... a6 X b5; 31) Gd3 X b5, We7 — g7; 32) Gb5 X c6, Kd7 X c6; 33) Wa5 — a8, Wg7 — g2.

Oczywiście jedyna szansa czarnych, których słaby pion f6 jest skazany na śmierć.

34) Wa8 — f8, Wg2 X h2; 35) Wf8 X f6†, Kc6 — c5; 36) b2 — b4†.

Piękne posunięcie, po którem czarne nie mają już ratunku. Jeżeli K X b4, to Wd6 i białe piony wygrywają.

36) .... Kc5 — b4; 37) Wf6 — d6! Wh2 — h3†; 38) Ke3 — e2, Wh3 — h4; 39) Ke2 — f3, h7 — h5!

Czarne liczą jeszcze na Wh6? Wf4†; Ke3, Wf5; ef, Kd5; c4†, Kd6; b5, h4 i t. d. z nierozegraną.

40) Wd6 — e6! Wh4 — f4†; 41) Kf3 — e3, h5 — h4; 42) We6 X e5, h4 — h3; 43) We5 — d5, Wf4 — h4; 44) Wd5 — d4†, Kc4 — c3; 45) Wd4— d1, h3 — h2; 46) Wd1 — h1, Wh4 — h3†; 47) Ke3 — f4, Wh3 — h4†; 48) Kf4 — e5, Kc3 — d2; 49) f5 — f6, Kd2 — e3; 50) Ke5 — d6, Wh4 X e4; 51) Wh1 X h2, We4 — d4†; 52) Kd6— e5 i czarne poddały się.

(W-g Gazety Polskiej).

Nr. 107 **Francuska.**

Treybal. **J. Foltys.**

1) e4, e6; 2) d4, d5; 3) e5, c5; 4) dXc, Sc6; 5) Sf3, GXc5; 6) Gd3, f6; 7) 0—0, fXe; 8) SXe5? SXe5; 9) Hh5†, Sf7. Białe poddały się.

Nr. 108 **Gambit Hetmana.**

S. Flohr. **E. Eliskases.**

1) d4, Sf6; 2) c4, e6; 3) Sf3, d5; 4) Sc3, Ge7; 5) Gg5, h6; 6) Gh4, 0—0; 7) e3, Sb—d7; 8) Hc2, c6; 9) a3, We8; 10) Gd3, a6; 11) Wd1, b5; 12) c5, e5; 13) dXe, Sg4; 14) Gg3, GXc5; 15) Se2, Hb6; 16) 0—0, SgXe5; 17) SXe5, SXe5; 18) GXe5, WXe5; 19) Wc1, GXe3; 20) fXe3, HXe3†; 21) Kh1, Gg4; 22) HXc6, Wa—e8; 23) Wc3, GXe2! 24) Gh7†, KXh7; 25) WXe3, WXe3; 26 Wf4, Gd3; 27) h3, Ge4; 28) Kg1, We6; 29) Hd7, Wg6; 30) WXf7, WXg2†; 31) Kf1, We—g3; 32) He7, Gd3†. Białe poddały się.

TURNIEJ W MOSKWIE 1936.

Nr. 109 **Sycylijska**

Kahn **Flohr**

1) e2 — e4, c7 — c5; 2) Sg1 — f3, Sb8 — c6; 3) d2 — d4, c5 × d4; 4) Sf3 × d4, Hd8 — c7.

Odstępstwo od teorji, ale bardzo niefortunne, bo traci posunięcia bez żadnej korzyści.

5) Sd4 — b5, Hc7 — b8; 6) c2 — c4! Sg8 — f6; 7) Sb5 — c3.

Bardzo słusznie i trzeźwo. Skoczek zyskał posunięcie i wraca, wpędziwszy czarnego Hetmana w kąt. c2 — c4 jest pierwszorzędnym zyskiem pozycyjnym.

7) .... e7 — e6; 8) Gc1 — e3, Gf8 — e7; 9) Gf1 — e2, 0 — 0; 10) 0 — 0, d7 — d6; 11) a2 — a3,, Wf8 — d8.

Cała gra czarnych zmierza do usunięcia skutków swego nieszczęsnego wypadu Hetmanem. Czarne są ściśnięte.

12) b2 — b4, b7 — b6; 13) f2 — f4, Gc8 — b7; 14) Ge2 — f3, Hb8 — c8; 15) Wa1 — a2! Sc6 — b8; 16) Hd1 — b3, Sb8 — d7; 17) Wa2 — d2, a7 — a6; 18) Wf1 — d1, Hc8 — c7; 19) a3 — a4, Wa8 — c8; 20) Sb1 — a3, Hc7 — b8; 21) Ge3 — d4, Hb8 — a8.

Reti w karykaturze!

22) Wd1 — e1, e6 — e5!

Czarne robią co mogą. Być może, iż 21 posunięcie białych nie było najlepsze. Ale pozycja ich ma taką przewagę, że ta próba czarnych nie udaje się.

23) Sc3 — d5! Sf6 × d5; 24) e4 × d5, Ge7 — h4; 25) Gd4 — f2, Gh4 × f2; 26) Wd2 × f2, e5 × f4; 27) Gf3 — g4, Wc8 — b8; 28) Gg4 × d7, Wd8 × d7; 29) Hb3 — h3, Wb8— e8; 30) We1 — f1, Wd7 — e7; 31) Wf2 × f4, Ha8 — c8.

I czarne pozornie wyswobodziły się. Tylko ich białopolowy Goniec nie gra. I to stanowi o partji.

32) Hh3 — h5, Hc8 — d7; 33) b4 — b5, a6 × b5; 34) Sa3 × b5, Gb7 — a6; 35) Sb5 — d4!

Doskonale zagrane. Jeżeli czarne nie mogą bić piona Gońcem, to biały Skoczek rozstrzyga partję.

35) .... g7 — g6.

Jeżeli 35) .... G × c4, to Wh4, h6; Sf5! G × f1; S × h6† g × h; H × h6 i niema ratunku od mata.

36) Hh5 — g5! We7 — e1.

I znów nie G × c4, ponieważ następuje Sf5, G × f1; Sh6†, Kf8; Hf6 z dwiema groźbami Hh8 albo, (jeżeli We7 — gdziekolwiek) H × f7.

37) Sd4 — f5, We1 × f1†; 38) Wf4 × f1, We8 — e5; 39) Sf5 — h6†, Kg8 — g7; 40) Hg5 — f4! Ga6 × c4?

I teraz jeszcze to posunięcie przegrywa!

41) Sh6 — g4! We5 — f5.

Nie czekając na odpowiedź, czarne poddały się, bo tracą figurę. Partja zapewne była nie do obrony, np. 40) .... f5; 41) Sg4!; 40) .... Wh5; 41) Sg4, Wf5; 42) Hd4†, f6; 43) Wb1 i t. d. Jeżeli 40) .... Gc8; 41) H × f7, K × h6; 42) Hf8†, Kg5; 43) Wf7, H × a4; 44) Hd8† i t. d.

(Kmoch — wg. Kurjera Warszawskiego).

Nr. 110 **Nieregularna**

Capablanca **Lilienthal**

1) Sg1 — f3, d7 — d5; 2) c2 — c4, c7 — c6.

Partja rozpoczynająca się od Sg1—f3 i prowadząca do gambitu hetmańskiego, nosiła dawniej nazwę „otwarcie Zuckertorta". Strategja partji niniejszej jest inna i nosi nazwę „otwarcia Réti'ego". Wszelako wolimy nazwę „partji nieregularnej", ponieważ zarówno z Zuckertorta, jak i z Réti'ego są tu tylko wspomnienia pewnych momentów.

3) b2 — b3, Gc8 — f5; 4) Gc1 — b2, e7 — e6; 5) g2 — g3, Sg8 — f6; 6) Gf1 — g2, Sb8 — d7; 7) 0 — 0, h7 — h6; 8) d2 — d3, Gf8 — e7; 9) Sb1 — d2, 0 — 0; 10) Wa1 — c1, a7 — a5; 11) a2 — a3, Wf8 — e8; 12) Wc1 — c2, Gf5 — h7; 13) Hd1 — a1.

To jest właściwie idea „ataku Réti'ego". Capablanca, a także i jego

przeciwnik, prowadzą dalej taktykę wyczekującą. Capablanca jednak nieznacznie wprowadza momenty pozycyjnych ulepszeń, których Lilienthal nie dostrzega. To jest wyższość taktyki „Capy".

13) .... Ge7 — f8; 14) Wf1 — e1, Hd8 — b6; 15) Gg2 — h3, Gf8 — c5; 16) We1 — f1, Gc5 — f8; 17) Wc2 — c1, Wa8 — d8.

To jest zapewne błąd.

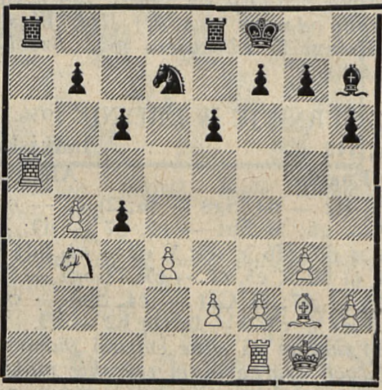
18) Wf1 — e1, Gf8 — c5; 19) We1—f1, Gc5 — f8; 20) Gh3 — g2, Gf8 — d6; 21) Sf3 — e5, Gd6 × e5; 22) Gb2 × e5, Sd7 × e5; 23) Ha1 × e5, Sf6 — d7; 24) He5 — b2, Sd7 — f6.

Typowa partja turniejowa! Czarne nie mogą zrozumieć, że jednak białe coś sobie wyrabiają.

25) b3 — b4! a5 × b4; 26) Hb2 × b4, Hb6 × b4; 27) a3 × b4, Wd8—a8.

Otóż właśnie! Czarne niedoceniły znaczenia linji „a", usunęły stamtąd Wieżę. Teraz ją sprowadzają, ale białe już osiągają pewien nacisk.

28) Wc1 — a1, Sf6 — d7; 29) Sd2—b3, Kg8 — f8; 30) Wa1 — a5! d5×c4.

Osłabia ostatecznie piony na skrzydle Hetmana. Ale czy można grać inaczej? Goniec g2 zaczyna działać.

31) d3 × c4, Sd7 — b6; 32) Wa5 × a8, We8 × a8; 33) Sb3 — a5! Wa8 — a7; 34) Wf1 — d1, Kf8 — e8; 35) Sa5 × b7! Wa7 × b7.

Niema innej odpowiedzi. Czarne mają przegraną partję. Na 34) .... Ke7 białe grają G × c6 i również wygrywają. A nie można wpuścić białej Wieży!

36) Gg2 × c6†, Wb7 — d7; 37) c4 — c5, Ke8 — e7.

Jeżeli 37) .... Ge4, to W × d7!, S × d7; G × e4. Jeżeli 37) ... Sd5, to f3!, f5; b5, Ke7; G × d7, K × d7; Wa1 z pozycją wygrywającą (an. Eliskasesa).

38) Gc6 × d7, Sb6 × d7; 39) c5 — c6, Sd7 — b6; 40) c6 — c7, Gh7 — f5; 41) Wd1 — d8, e6 — e5; 42) Wd8 — b8, Sb6 — c8; 43) b4 — b5, Ke7 — d6; 44) b5 — b6, Sc8 — e7.

Inaczej — b6 — b7.

45) Wb8 — f8!

Białe mogły odzyskać figurę przez c7 — c8H, ale słusznie wolą zdobyć jeszcze kilka pionów. Grozi b6—b7.

45) .... Gg5 — c8.

Jedyne.

46) Wf8 × f7, Se7 — d5; 47) Wf7× g7, Sd5 × b6; 48) Wg7 — h7, Sb6 — d5; 49) Wh7 × h6†, Kd6 × c7; 50) e2 — e4, Sd5 — e7; 51) f2 — f3, Kc7— d7; 52) h2 — h4, Kd7 — e8; 53) Wh6 — f6, Se7 — g8; 54) Wf6 — c6.

Czarne poddały się, ponieważ białe zyskują jeszcze piona e5 przez Wc5.

Partja ta ukazuje nam wyraźnie taktyczną wyższość Capablanci nad przeciwnikiem bardzo silnym, jakim jest Lilienthal.

(Wg. Kurjera Warszawskiego).

Nr. 111 Indyjska
Lewenfisz Eliskases

1) Sg1 — f3, Sg8 — f6; 2) c2 — c4, d7 — d6; 3) d2 — d4, g7 — g6; 4) Sb1 — c3, Gf8 — g7; 5) g2 — g3, Sb8 — d7; 6) Gf1 — g2, 0 — 0; 7) 0 — 0, Wf8 — e8; 8) e2 — e4, e7 — e5; 9) d4 — d5.

Lepiej było nie spieszyć się z tem posunięciem; ewentualne ed jest wygodne dla białych.

9) .... Sd7 — c5; 10) Hd1 — c2, a7 — a5; 11) Sf3 — e1, Sf6 — h5;

12) Se1 — d3, Sc5 × d3; 13) Hc2 × d3, f7 — f5.

Białe niczego nie osiągnęły w debiucie i mają równą partję. Następujące ich posunięcie jest omyłką, oddającą inicjatywę przeciwnikowi. Należało grać Se2 z nast. f2 — f4.

14) f2 — f3? f5 — f4! 15) g3 — g4.

To posunięcie jeszcze bardziej ścieśnia grę białych; ich Gońce nie działają. I tu zasługiwało na uwagę Se2.

15) .... Sh5 — f6; 16) Gc1 — d2, Sf6 — d7.

Przedwczesne byłoby 16) .... h5 wobec 17) g5 i h2 — h4.

17) Gd2 — e1, Gg7 — f6; 18) Hd3—e2, Kg8 — g7.

Teraz groźba ataku Wh8 i h7 — h5 staje się wyraźna. Przewaga czarnych jest widoczna.

19) He2 — f2, Sd7 — c5.

Na 19) .... Wh8; 20) h4, h5; 21) g5. Teraz grozi 20) .... Sd3.

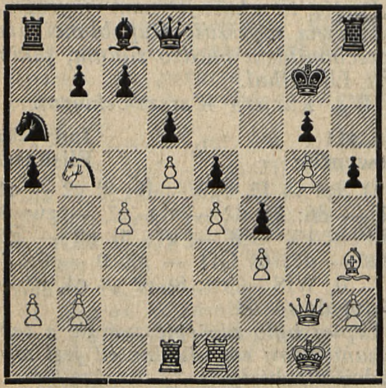
20) Wa1 — d1, h7 — h5!

Czarne nie tracą czasu na przygotowania. Na 21) gh nastąpiłoby g5 i Wh8, albo 21) .... Wh8; 22) hg, Wh6!

21) Gg2 — h3, We8 — h8; 22) Hf2—g2, Gf6 — h4! 23) Sc3 — b5, Gh4 × e1; 24) Wf1 × e1, Sc5 — a6!

Oswobadza Hetmana.

25) g4 — g5?

Poświęcenie piona w celu powstrzymania ataku i uzyskania kontrszansy na linji „g". Należało raczej stosować taktykę wyczekującą, zwłaszcza, że czarnym trudno znaleźć właściwy plan ataku, gdyż wszystkie białe figury mogą wziąć udział w obronie.

25) .... Gc8 × h3; 26) Hg2 × h3, Hd8×g5†; 27) Kg1 — h1, Hg5 — e7; 28) We1 — g1, Kg7 — h6; 29) c4 — c5? Sa6 × c5; 30) Sb5 × c7, He7 × c7; 31) Wg1 × g6†, Kh6 × g6; 32) Hh3 — f5†, Kg6 — h6; 33) Hf5 — f6†, Kh6 — h7; 34) Hf6 — f5†, Kh7—g8; 35) Wd1 — g1†, Hc7 — g7; 36) Hf5 — f6.

Dłuższą obronę dawało W × g7, np. 36) .... K × g7; Hg5†, Kf7; Hf5†, Ke7; Hg5†, Ke8; Hf6!

36) .... Wh8 — h7! 37) Hf6 × d6, Sc5 — d3! 38) Hd6 — e6†, Kg8 — h8; 39) Wg1 × g7, Wh7 × g7; 40) He6 — h6†, Kh8 — g8; 41) h2 — h4.

Po 41) He6†, Kh7; Hf5†, Kh6; Hf6†, Wg6 — czarne uchodzą z pod szachów.

41) .... Sd3 — e1! 42) Hh6 — e6†, Kg8 — h7; 43) He6 — h3, Wa8 — g8.

Białe poddały się, gdyż nie mają obrony od mata. Na 44) Hf1, Wgs.

(Uwagi E. Eliskasesa wg. „Szachmaty").

Z TURNIEJU W DREŹNIE 1936.

Nr. 112 **Indyjska**

L. Engels **Alechin**

1) d2 — d4, Sg8 — f6; 2) c2 — c4, g7 — g6; 3) Sb1 — c3, d7 — d5; 4) c4 × d5, Sf6 × d5; 5) e2 — e4, Sd5×c3; 6) b2 × c3, c7 — c5; 7) Sg1 — f3, Gf8 — g7; 8) Gf1 — c4, Sb8 — c6; 9) Gc1 — e3, 0 — 0; 10) h2 — h3.

Wzamian za silne cetrum pionowe białych czarne mają szerokie możliwości ataku. Ostatnie posunięcie białych miało na celu zapobieżenie ew. Gg4.

10) .... c5 × d4; 11) c3 × d4, b7 — b5; 12) Gc4 — e2.

Oczywiście w razie 12) G × b5? Ha5†. Ósme posunięcie białych było stratą tempa.

12) .... Gc8 — b7; 13) 0 — 0, Sc6 — a5; 14) Hd1 — b1, a7 — a6; 15) Wf1 — c1, f7 — f5.

Chcąc rozbić białe piony, czarne osłabiają skrzydło Króla.

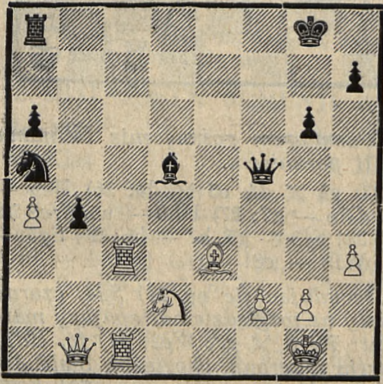
16) e4 × f5, Wf8 × f5; 17) a2 — a4! Gb7 — d5; 18) Sf3 — d2, e7—e5?

Napozór dobre — likwiduje ostatecznie białe centrum. Należało jednak przedtem zagrać Sc6.

19) d4 × e5, Gg7 × e5; 20) Wa1 — a3, b2 — b4! 21) Wa3 — d3, Ge5 — c3; 22) Ge2 — g4!

Na to posunięcie niema dobrej odpowiedzi. Alechin decyduje się na poświęcenie jakości.

22) .... Hd8 — f6; 23) Gg4 × f5, Hf6 × f5; 24) Wd3 × c3!

Oddając jakość, białe niweczą groźny atak.

24) .... b4 × c3?

Rzucało się w oczy jedyne dobre posunięcie H × b1.

25) Hb1 × f5, g6 × f5; 26) Wc1 × c3, Sa5 — c6; 27) Sd2 — f1, Kg8 — f7; 28) Sf1 — g3, Wa8 -- g8; 29) Wc3 — c5, Sc6 — e7; 30) h3 — h4, Kf7 — e6; 31) Ge3 — g5, f5 — f4; 32) Sg3 — e2, Se7 — g6; 33) Gg5×f4, Gd5 × g2; 34) Se2 — d4†, Ke6 — d7; 35) Wc5 — c7†, Kd7 — e8; Gf4 — g3, Gg2 — e4; 37) Kg1 — f1?

Dlaczego nie W × h7?

37) .... Sg6 — f8; 38) Kf1 — e2, Wg8 — g6; 39) Ke2 — e3, Ge4 — d5; 40) Wc7 — a7, Sf8 — d7; 41) Sd4 — f5, Wg6 — c6; 42) a4 — a5, Gd5 — g2; 43) Ke3 — d4, Gg2 — h3; 44) Sf5 — d6†, Ke8 — e7; 45) Sd6 — c4, Ke7 — e6; 46) Sc4 — e3, Sd7 — f6; 47) Gg3 — e5, Sf6 — d7; 48) f2 — f4, h7 — h5; 49) Se3 — d5, Wc6 — c2; 50) Wa7 × a6†, Ke6 — f7; 51) Sd5 — e3, Wc2 — d2†; 52) Kd4 — c3, Wd2—e2; 53) Ge5 — d4, We2 — f2; 54) Wa6 — h6, Wf2 × f4; 55) a5 — a6, Wf4 — f2; 56) a6 — a7, Wf2 — a2; 57) Wh6 — h7†, Kf7 — e8; 58) Wh7—h8†, Sd7 — f8; 59) Gd4 — c5, Gh3—c8; 60) Se3 — c4, Ke8 — d7; 61) Wh8 × f8, Gc8 — b7; 62) Sc4 — a3, Wa2 — h2; 63) Gc5 — f2, Kd7 — e7; 64) Wf8 — f4, Wh2 — h3†; 65) Kc3—b4, Wh3 — f3; 66) Wf4 × f3, Gb7 × f3; 67) Kb4 — c5. Czarne poddały się.

(Wg. Revista Romana de Sah).

TURNIEJ KORESPONDENCYJNY O MISTRZOSTWO POLSKI 1936.

Nr. 113 Zuckertort — Reti

Tomaszewicz Spitz

1) Sg1 — f3, d7 — d5; 2) d2 — d4, b7 — b5.

Posunięcie Wagnera, nestora polskich szachistów korespondencyjnych. Przeszkadza białym w utworzeniu centrum posunięciem c4. Jednak w pozycji czarnych powstają luki. Punkty c5 i c6 są już słabe.

3) Sf3 — e5, f7 — f6.

Znowu osłabienie pola e6. Pozycja białego skoczka jest jednak bardzo nieprzyjemna dla czarnych.

4) Se5 — d3, Sb8 — d7; 5) Sd3—f4.

Zasadniczo w otwarciu partji nie zaleca się posuwać kilka razy jedną i tą samą figurą. W tym jednak wypadku posunięcia skoczkiem wywołują dalsze osłabienia pozycji czarnych.

5) .... Gc8 — b7; 6) e2 — e4!

Poczwórne uderzenie. Grozi: G × b5, Se6, Hh5† i exd. Czarne decydują się na poświęcenie jakości.

6) .... e7 — e5; 7) Hd1 — h5†,

Ke8 — e7; 8) Sf4 — g6†, h7 × g6; 9) Hh5 × h8, Ke7 — f7.

Dalszy ciąg partji nie jest ciekawy. Czarne poddały się w 32 pos. (Uwagi inż. Tomaszewicza).

Nr. 114 Caro-Kann

Szpigelmacher Tomaszewicz

1) e2 — e4, c7 — c6; 2) d2 — d4, d7 — d5; 3) e4 — e5, Gc8 — f5; 4) Gf1 — d3, Gf5 × d3; 5) Hd1 × d3, e7 — e6; 6) f2 — f4, Hd8 — b6; 7) Sg1 — e2, c6 — c5; 8) c2 — c3, Sb8 — c6; 9) d4 × c5, Gf8 × c5; 10) Hd3 — g3, Gc5 — f8; 11) Sb1 — d2, Sg8 — e7; 12) Sd2 — b3, a7 — a5; 13) Gc1 — e3, Hb6 — a6; 14) Hg3 — f2.

Jeśli 14) Sc5, to Hb5 z groźbą H × b2 i Sf5.

14) .... Se7—f5; 15) 0 — 0, Sf5×e3.

Niebezpiecznego Gońca należało usunąć.

16) Hf2 × e3, a5 — a4; 17) Sb3 — d4, g7 — g6; 18) Kg1 — h1, Gf8 — g7; 19) g2 — g4.

Białe przechodzą do ataku na skrzydle królewskim. W dalszym przebiegu gry nie znajdują jednak planu akcji zaczepnej.

19) .... 0 — 0; 20) He3 — h3, f7 — f6; 21) e5 × f6, Gg7 × f6; 22) Hh3 — e3.

Za dużo energji użyto na kilkakrotne posunięcia tak potężną figurą jak Hetman.

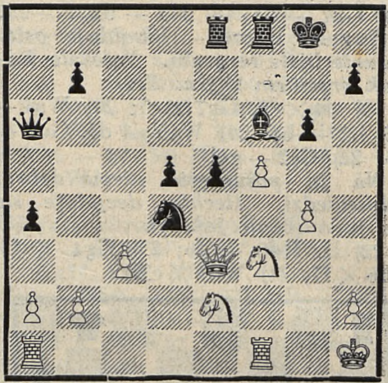
22) .... Wa8 — e8; 23) Sd4 — f3.

Białe przygotowały atak na skrzydle królewskiem, czarne umocniły się w centrum. Rzut oka na pozycję wykazuje lepsze ustawienie czarnych figur. Oprócz tego Wieża białych a1 nie bierze udziału w grze i to jest wielki minus ich pozycji. W dalszym ciągu czarne starają się związać siły przeciwnika i nie dopuścić tej Wieży do gry.

23) .... e6 — e5; 24) f4 — f5.

Przewaga czarnych w centrum jest oczywista, lecz jak ją wykorzystać? Atak białych na skrzydle królewskiem może być bardzo groźny. Trzeba decydować się na mocne uderzenie.

24) .... Sc6 — d4!

Z zamiarem poświęcenia Hetmana w 31 posunięciu.

25) c3 × d4, e5 × d4; 26) He3 — h6, Gf6 — g7; 27) Hh6 — h3, We8 × e2; 28) Sf3 — g5, h7 — h6; 29) Sg5 — e6, Wf8 — c8!

Decydując się na 24) Sd4, czarne miały na względzie następujący warjant: 30) S × g7, Wc2; 31) f6, Hd3! Partja wygrana, chociażby białe dorobiły drugiego Hetmana; 32) Wf3, Hd2 — opanowanie 2-ej linji przez trzy ciężkie figury szybko doprowadziłoby do wygranej. Nie pomoże również 32) f7†, Kh7; 33) f8H lub S. Białe zagrały inaczej.

30) Se6 — f4, We2 × b2; 31) f5 — f6, Wc8 — c3; 32) f6 — f7†, Kg8 × f7; 33) Sf4 — e2†, Kf7—g8; 34) Sc2×c3, d4 × c3; 35) g4 — g5, Ha6 — c6; 36) Wf1 — f3, d5 — d4; 37) Kh1—g1, d4 — d3; 38) g5 × h6, Gg7 — d4†.

Czarne poddały się. Jeśli 39) Kf1, to Wf2†; 40) Ke1, d3†; 41) Kd1, c2 i mat. (40) W × f2, Hh1 mat).

(Uwagi inż. Tomaszewicza).

Z TURNIEJU W ZANDVOORT 1936.

Nr. 115 **Gambit Hetmana.**

R. Fine **G. Maroczy.**

1) d4, e6; 2) c4, Sf6; 3) Sc3, d5; 4) Sf3, Ge7; 5) Gg5, Sb—d7; 6) e3, 0—0; 7) Wc1, c6; 8) Gd3, h6; 9) Gf4, d×c; 10) G×c4, Sh5; 11) Ge5, S×e5; 12) d×e, H×d1†; 13) W×d1, g6; 14) g4, Sg7; 15) Se4, a6; 16) h4, b5; 17) Ge2, c5; 18) 0—0, Gb7; 19) Sf6†, G×f6; 20) ef6, Se8; 21) g5, Gd5; 22) Se5! Sd6; 23) f3, Sc4; 24) G×c4, G×c4; 25) S×c4, b×c4; 26) Wc1, Wb8; 27) Wf2, Wb4; 28) a3, Wa4; 29) Wc3! Wd8; 30) Wf—c2, Wd5; 31) f4, e5; 32) W×c4, W×c4; 33) W×c4, e×f; 34) e×f, h×g; 35) h×g, Wd2; 36) W×c5, W×b2; 37) Wc8†, Kh7; 38) Wf8, Wb7; 39) Kf2. Czarne poddały się.

Nr. 116 **Francuska.**

P. Keres. **M. Euwe.**

1) e4, e6; 2) d4, d5; 3) e5, c5; 4) Sf3, c×d; 5) H×d4, Sc6; 6) Hf4, f5; 7) Gd3, Se7; 8) 0—0, Sg6; 9) Hg3, Ge7; 10) We1, 0—0; 11) a3, Sb8; 12) Sd2, a5; 13) Sb3, Sa6; 14) a4, Sb4; 15) Sd4, Gd7; 16) Gb5, Sc6; 17) c4, S×d4; 18) S×d4, Gc5; 19) Hd3, G×b5; 20) S×b5, Hh4; 21) Hf1, Wa—d8; 22) Ge3, d4; 23) Gd2, d3; 24) b3, f4; 25) We4, Wf5; 26) Wa—e1, Wh4; 27) h3, Wg4; 28) Sd6, H×h3; 29) G×f4, S×f4; 30) W×f4, Hg3! 31) We—e4, Wh4. Białe poddały się.

Z MISTRZOSTW RUMUNJI 1936.

Nr. 117 **Indyjska**

Al. Kiss **I. Halic**

1) d2 — d4, Sg8 — f6; 2) c2 — c4, e7 — e6; 3) Sb1 — c3, b7 — b6; 4) Sg1 — f3, Gc8 — b7; 5) g2 — g3, Gf8 — b4; 6) Gf1 — g2, 0 — 0; 7) 0 — 0, Gb4× c3; 8) b2 × c3, d7 — d6; 9) Gc1 — g5, Sb8 — d7; 10) Sf3 — d2, Gb7 × g2; 11) Kg1 × g2, e6 — e5; 12) e2 — e4, h7 — h6; 13) Gg5 × f6, Hd8 × f6; 14) Sd2 — b3!

Po 14) d5? czarne otrzymałyby świetną pozycję dla skoczka, poczem piony c3 i c4 stałyby się słabe.

14) .... Hf6 — e6; 15) Hd1 — d3, Wa8 — e8; 16) Wa1 — e1, f7 — f5! 17) e4 × f5, He6 × f5; 18) Hd3×f5, Wf8 × f5; 19) We1 — e3, g7 — g5.

Aby przeszkodzić 20) f4.

20) We3 — f3, We8 — f8; 21) Wf3 × f5, Wf8 × f5; 22) Wf1 — e1, Kg8 — f7; 23) Sb3 — d2?

Należało grać We2.

23) .... e5 × d4! 24) c3 × d4, Wf5— a5; 25) We1 — a1, Wa5 — a3.

Pozycja białych jest fatalna — ich figury są zablokowane.

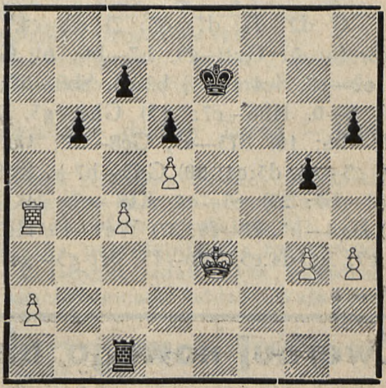
26) Kg2 — f1, Sd7 — b8!

Czarny Skoczek wkracza do gry.

27) Kf1 — e1, Sb8 — c6; 28) Sd2—b3.

Białe nie chcą osłabić pionów przez d5.

28) .... a7 — a5; 29) d4 — d5, Sc6 — b4; 30) Ke1 — d2, a5 — a4; 31) Sb3 — c1, Wa3 — f3! 32) Wa1 — b1, Wf3 × f2†; 33) Kd2 — e3, Wf2 — c2; 34) Wb1 × b4, Wc2 × c1; 35) Wb4 × a4, Kf7 — e7! 36) h2 — h3.

Białe chcą sprowokować Wh1, bo

po Kf3, W × h3; Kg2 czarna Wieża zostałaby zablokowana.

36) .... Wc1 — c3†; 37) Ke3 — f2, h6 — h5; 38) Kf2 — g2, Ke7 — f6; 39) a2 — a3, h5 — h4; 40) g3 × h4, g5 × h4; 41) c4 — c5.

Desperacja.

41) .... Wc3 × c5; 42) Wa4 — d4, Kf6 — e5; 43) Wd4 × h4, Wc5—c2†.

Po 43) .... K albo W×d5; 44) Wh5† i po wymianie Wież białe miałyby pewne szanse. Teraz mogły się poddać. Nastąpiło jeszcze:

44) Kf1, K × d5; 45) Ke1, c5; 46) Kd1, Wa2; 47) a4, c4; 48) Wh5†, Kd4; 49) Wb5, d5; 50) W × b6, Kd3; 51) Kc1, W × a4; 52) Wg6, c3; 53) Wg3†, Kc4; 54) Wg8, d4; 55) Wc8†, Kd3; 56) Kb1, c2†.

Białe poddały się.

(Uwagi I. Halic'a wg. Revista Romana de Sah).

Z OLIMPJADY WARSZAWSKIEJ 1935 ROKU.

Nr. 118. TREJBAL (Czechosłowacja) — SOLIN (Finlandja)

1) e2—e4, e7—e5; 2) Sg1—f3, Sb8—c6; 3) Gf1—b5, Sg8—f6; 4) 0—0, d7—d6; 5) d2—d4, Gc8—d7; 6) Sb1—c3, Gf8—e7; 7) Wf1—e1, e5:d4, 8) Sf3:d4, Sc6:d4; 9) Hd1:d4, 0—0; 10) Gb5—f1, Gd7—c6; 11) Gc1—g5, h7—h6; 12) Gg5—h4, Sf6—h7; 13) Gh4:e7, Hd8:e7; 14) We1—e3, Wf8—e8; 15) Wa1—e1, He7—f6; 16) Hd4—d2, We8—e7; 17) b2—b4, b7—b6; 18) b4—b5, Gc6—b7; 19) Gf1—c4, Hf6—h4; 20) Gc4—d5, Gb7:d5; 21) Sc3:d5, We7—d7; 22) Hd2—c3, Sh7—f6; 23) We3—g3, Kg8—h7; 24) Wg3:g7+, Kf8:g7; 25) We1—e3, Kg7—g6; 26) We3—g3+, Sf6—g4; 27) h2—h3, h6—h5; 28) h3:g4, h5:g4; 29) Se5—f6, Hh4:f6; 30) Wg3:g4+, Hf6—g5; 31) Wg4:g5+, Kg6:g5; 32) Hc3—Wc7—c8; 23) Wa6—a7, Sg4:e3; 24) Wb1:b7, We7:b7; 25) Wa7:b7, f7—f6; Sd7—f6; 13) b2—b4, Gc8—g4; 14) Sf3—e5, Gg4—h5; 15) Hc3—c5, He7:c5; 16) b4:c5, Wf8—e8; 17) Wa1—b1, We8—e7; 18) Wb1—b3, Wa8—c8; 19) Wf1—b1, Wc8—c7; 20) Wb3—a3, a7—a6; 21) f2—f4, Sf6—g4; 22) Wa3:a6, g7+. Czarne poddają się.

Nr. 119 ELISKASES (Austrja) — REIFIR (Czechosłowacja)

1) d2—d4, d7—d5; 2) c2—c4, e7—e6; 3) Sb1—c3, c7—c6; 4) Sg1—f3, Sg8—f6; 5) Gc1—g5, h7—h6; 6) Gg5—h4, Hd8—b6; 7) Hd1—c2, Sf6—e4; 8) e2—e3, Se4:c3; 9) b2:c3, Sb8—d7; 10) c4:d5, c6:d5; 11) Gf1—d3, Gf8—d6; 12) 0—0, Hb6—c7; 13) Gh4—g3, 0—0; 14) Wf1—c1, Gd6:g3; 15) h2:g3, Sd7—b6; 16) Sf3—e5, Gc8—d7; 17) a2—a4, Wf8—d8; 18) a4—a5, Sb6—c8; 19) c3—c4, d5:c4; 20) Gd3—h7+, Kg8—f8; 21) Hc2—e4, Sc8—d6; 22) He4—f4, Gd7—b5; 23) e3—e4, Kf8—e7; 24) Hf4—g4, Ke7—f8; 25) Wc1—c3, g7—g5; 26) Hg4—h5, f7—f6; 27) Wc3—f3, Hc7—g7; 28) Se5—g6+; Kf8—e8; 29) e4—e5, f6:e5; 30) d4:e5, Sd6—f5; 31) g3—g4, Sf5—d4; 32) Sg6—h8+. Czarne poddają się.

Nr. 120 Dr. TARTAKOWER (Polska) — L. STEINER (Węgry)

1) d2—d4, Sg8—f6; 2) Sg1—f3, e7—e6; 3) g2—g3, b7—b6; 4) Gf1—g2, Gc8—b7; 5) 0—0, Gf8—e7; 6) c2—c4, 0—0; 7) Sb1—c3, d7—d5; 8) Sf3—e5, Hd8—c8; 9) c4.d5, e6:d5; 10) Hd1—b3, c7—c6; 11) Gc1—d2, Sb8—a6; 12) Wa1—c1, Sa6—c7; 13) e2—e4, Wf8—d8; 14) Wf1—e1, c6—c5; 15) d4:c5, b6:c5; 16) e4:d5, Sc7:d5; 17) Gd2—g5, Wa8—b8; 18) Gg5:f6, Ge7:f6; 19) S:f7, c5—c4; 20) Sf7:d8. Czarne poddają się.

Nr. 121 RAJZMAN (Francja) — DE BURCA (Irlandja)

1) c4, f5; 2) Sc3, Sf6; 3) d4, e6; 4) g3, Ge7; 5) Gg2, 0—0; 6) Sf3, d6; 7) 0—0, He8; 8) We1, Sh5; 9) e4, f:e4; 10) S:e4, h6; 11) Ge3, Sc6; 12) Hd2, Hg6; 13) d5, Sd8; 14) Sd4, a6; 15) Ha5, b6; 16) Ha4, e5; 17) Sc6, S:c6; 18) H:c6, Wa7; 19) c5, Gd8; 20) c:d6, Gf5; 21) d:c7, G:c7; 22) d6, G:e4; 23) Hc4+. Czarne poddały się.

KRONIKA

TORUŃ. Do najpiękniejszych imprez szachowych na terenie Wielkopolski i Pomorza bezprzecznie zalicza się rokrocznie rozgrywany turniej drużynowy o mistrzostwo Ziem Zachodnich i o puhar, ufundowany na ten cel przez Inowrocławski Klub Szachistów w 1933 r.

W bieżącym roku do turnieju zgłosiły się reprezentacje Poznania, Gniezna, Inowrocławia, Torunia i Grudziądza.

Zeszłoroczny mistrz drużynowy i zdobywca puharu Toruński Klub Szachistów zorganizował imprezę tak doskonale, że wszyscy wyrażali słowa podziwu i uznania niestrudzonemu Kierownictwu Turnieju w osobie p. dyr. Matulewicza, prezesa Toruńskiego Klubu, p. Iwca — kierownika technicznego, p. Palińskiego — gospodarza i p. Malinowskiego — skarbnika.

W salach eleganckiej kawiarni „Italja", siedzibie Toruńskiego Klubu odbyło się w dniach 14—16 sierpnia 9 spotkań drużynowych.

Poprzednio w lipcu w Gnieznie został rozegrany jeden z meczów między drużynami Gniezna i Poznania, zakończony zwycięstwem Poznania w stosunku $3^1/_2 : 2^1/_2$.

14 sierpnia w Toruniu odbyło się spotkanie drużyn Toruń — Inowrocław z wynikiem remisowym3:3.

15 sierpnia zakończył się zjazd wszystkich zespołów biorących udział w walce o puhar, i do południa zostały rozegrane mecze Inowrocław — Gniezno z wynikiem $4^1/_2 : 1^1/_2$ i Toruń — Grudziądz z wynikiem 5:1.

Drużyna Grudziądza, która pierwszy raz przystąpiła do rozgrywek drużynowych, przyjechała w niepełnym i bardzo osłabionym składzie i zmuszona była 1 punkt na pierwszych szachownicach oddać „walkowerem".

Po południu walczyły Poznań — z Inowrocławiem z wynikiem remisowym 3:3 i Gniezno z Grudziądzem $4^1/_2 : 1^1/_2$.

Stan turnieju po 3-ch rundach: Inowrocław $10^1/_2$, Gniezno $8^1/_2$, Toruń 8, Poznań $6^1/_2$, Grudziądz $2^1/_2$.

Wobec dobrych wyników, osiągniętych przez doskonale grającą drużynę Inowrocławia, która dotychczas nie była posiadaczem pucharu, a która w obecnym turnieju wysunęła się na czołowe miejsce, walka o puhar staje się bardziej zawzięta.

W niedzielę 16 sierpnia broniący puharu zespół Toruński ześrodkowuje wszystkie swe wysiłki i bije Gniezno w bardzo wysokim stosunku $5^1/_2 : {}^1/_2$. W takim również stosunku $5^1/_2 : {}^1/_2$ odnosi zwycięstwo Poznań nad Grudziądzem.

Po południu następuje decydująca walka trzech przodujących drużyn. Inowrocław traci punkt w walce z Grudziądzem, wygrywając w stosunku 5:1, i tem przekreśla możliwości swego zwycięstwa.

Zacięcie broni się drużyna Toruńska przed drużyną Poznańską. Już w trzech partjach osiągnięto remis. Poddaje się na trzeciej szachownicy p. Hendrykowski, który nie mógł nic wskórać przeciwko dobrze grającemu p. Sianowskiemu. Przybyły z Gdyni dla wzmocnienia drużyny Toruńskiej p. Woźniak, grający na pierwszej szachownicy, ulega po zaciętej walce rutynowanemu zawodnikowi Poznania p. Widermańskiemu, zdobywcy

	1	2	3	4	5	++	
1) Poznań	X	3	4	3½	5½	16	I
2) Inowrocław	3	X	3	4½	5	15½	II/III
3) Toruń	2	3	X	5½	5	15½	II/III
4) Gniezno	2½	1½	½	X	4½	9	IV
5) Grudziądz	½	1	1	1½	X	4	V

7-go miejsca na tegorocznym turnieju eliminacyjnym o mistrzostwo Polski w Częstochowie. Pozostaje jedna partja. Wobec wielkiego zdenerwowania i podnieconej atmosfery wśród zawodników i kibiców Kierownictwo Turnieju zarządza dokończenie partji pp. Sperski — Tomczak W. w oddzielnym pokoju przy drzwiach zamkniętych.

Partja ta decyduje o mistrzostwie Ziem Zachodnich, bowiem stan dotychczasowy turnieju jest: Toruń 15, Inowrocław $15^1/_2$ i Poznań $15^1/_2$. Podniecenie na sali wzrasta. Odbywają się dyskusje, analizy, komentarze, zakłady. Wreszcie drzwi się otwierają i Kierownictwo Turnieju winszuje poznańczykom zwycięstwa. Partja Sperski — Tomczak W. skończyła się na remis.

Obecny mistrz drużynowy Ziem Zachodnich zwycięski Poznański Klub Szachistów drugi raz został posiadaczem puharu. W 1933 r. zdobył go przed Inowrocławiem i Gnieznem. Na drugiem miejscu znalazły się dwie drużyny exaequo: dobrze w tym turnieju grająca inowrocławska i zrównoważona i silna drużyna Toruńska. Na czwarte miejsce została odrzucona drużyna Gnieźnieńska, która posiadała puhar w 1934 r., lecz dla rozgrywek w Toruniu nie mogła wystawić swego najsilniejszego składu (brakowało pp. Bogdasa, i w Toruniu mjr. Majdanowicza i mjr. Kańskiego) i w dodatku grała nieszczęśliwie.

Stwierdzić należy, że turnieje drużynowe w wysokim stopniu przyczyniają się do propagandy gry królewskiej na Zachodnich Ziemiach Rzeczypospolitej, podnoszą poziom gry wśród zawodników, umożliwiają nawiązanie koleżeńskiej łączności pomiędzy szachistami różnych miast, oraz torują drogę dla polskich szachów.

Składy drużyn: **Poznań** — p.p. Widermański, Kubicz, Sianowski, Tomczak W., Górecki, ks. Pyszkowski, Tomczak J. **Inowrocław** — p.p. inż. Tomaszewicz, Czerkaski, Nowacki, Hajek, inż. Wahl, Lewandowski, Chybicki; **Toruń** — p.p. Woźniak, Różański, Matowski, Hendrykowski, Sperski, Jaruszewski Penkalla; **Gniezno** — p.p. Mag. Czarnota, mjr. Majdanowicz, Wł. Wesołowski, mjr. Kański, Eliks, Wit. Wesołowski, Szewczyński, Szymański; **Grudziądz** — p.p. Lubański, Żołyniak, Fabiński, Schmechel, Foede. *(Franciszek Konarkowski).*

MONACHJUM. Ostateczne mistrzostwo drużynowe na Olimpjadzie w grze szachowej zdobyli Węgrzy 110½ pkt. wicemistrzostwo drużyna Polski 108 pkt., trzecie miejsce Niemcy — 106½, 4) Jugosławia — 104½, 5) Czechosłowacja — 104, 6) Łotwa — 96½.

NOTTINGHAM. Wyniki wielkiego turnieju mistrzowskiego: Capablanca i Botwinnik po 10, Fine, Euwe i Rzeszewski po 9½, Flohr i Lasker po 8½, Alechin 7½, Vidmar, Bogolubow i Tartakower po 5½, Tylor 4½, Alexander 3½, Thomas 3, Winter 2½ pkt.

ROTTERDAM. Mistrzostwo Holandji, zdobył S. Landau — 7½ p.; G. van Doesburgh 6, L. Prins i T. van Scheltinga 5½. Dr. Euwe nie brał udziału.

SWINEMÜNDE. W małym turnieju mistrzowskim zwyciężył Eliskases — 7 p.; Richter 6, Ernest 5½, Koch 5, Lange i Michel 4½, Zollner 4, Hahn i von Hennig 3, Wächter 2½.

FRANCJA. Kobiece mistrzostwo Francji zdobyła de Sillans. Druga była P. Schwartzmann, trzecia — jej matka, S. Schwartzmann.

REUS (k. Barcelony). E. Canal (Peru) i H. Silbermann po 7½, H. Grob i L. Relstab po 7; Silbermann grał na pierwszej szachownicy w drużynie Rumunji na Olimpjadzie w Warszawie.

HELSINKI. W „turnieju północy" zwyciężył E. Lundin — 6p.; E. Böök 5½, G. Stoltz 5, E. Andersen i B. Rasmusson po 3½, A. Gulbrandsen i R. Krogius p 2, J. Solin ½.

BUENOS AIRES. R. Grau wygrał mecz przeciwko Bolbochanowi 4:3. Argentyński Związek Szachowy występuje do F.I.D.E. z propozycją urządzenia Olimpiady 1939 w Buenos Aires.

WIEDEŃ. Zakończony na Semeringu międzynarodowy turniej pań przyniósł następujące wyniki: Sonia Graf (Niemcy) 10½ (na 11 możliwych), Claris Benini (Italia) 7, Gizi Harum (Austria) 6½, E. Roodzant (Holandia) 6½), **Mgr. R. Gerlecka** (Polska) 6. Słaby wynik naszej reprezentantki należy przypisać małemu doświadczeniu oraz przemęczeniu po egzaminach, które składała bezpośrednio przed turniejem. Pół punktu utracone do drugiej zawodniczki reprezentującej barwy Polski p. dr. R. Hermanowej pozbawiło p. Gerlecką drugiego miejsca. Na odbytej konferencji uchwalono założenie międzynarodowego związku szachistek, jako sekcji światowego związku szachowego w Wiedniu. Sekcja ta będzie miała stałą siedzibę w Wiedniu.

DZIAŁ ZADAŃ

T. Czarnecki *Copyright by „Wiadomości Szachowe"*

Nowoczesna dwuchodówka

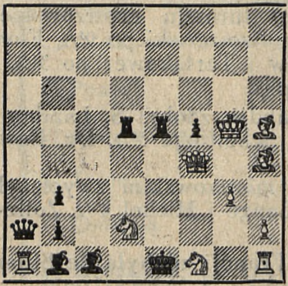
(dokończenie) 9)

Grę figur **po linji związania** widzieliśmy w zadaniach Nr. 36 i 37; występowała ona tam jako gra poboczna. Przyjrzyjmy się teraz zadaniom, które taką grę wzięły za temat.

W zad. Nr. 43 gra figura biała, w Nr. 44 — czarna. W pierwszem po 1) Sc4 grozi 2) Sf — dow. ╳; 1) .... Gd3, 2) Hd2 (związanie Gc1 z półzwiązania i przesłona Wd5), 1) ... Ge4, 2) He3╳.

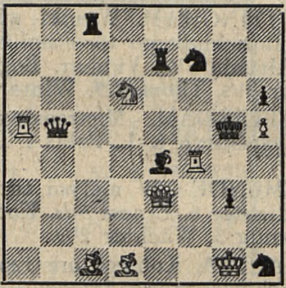
W zad. Nr. 44, po pięknym wstępie 1) Hd4 grozi 2) Hf6╳; 1) ... Hc5 (wiąże białego Hetmana, przesłania Wc8), 2) Wxe4╳, 1) ... He5 (przesłona We7), 2) Sxe4╳, 1) ... Hf5 (przesłona Ge4), 2) Hg7╳. Inne gry: 1) ... Gf5, 2) Wxf5╳! (odsłonięcie linji 4 dla białego Hetmana), 1) ... We5, 2) Sxf7╳.

Nr. 43. T. Feldmann

(n. sp. konk. tem. Janovcic)

Nr. 44. G. Guidelli

(I n. Good Comp. 1915)

KOMBINACJA LINJOWA.

Zasadniczą cechą kombinacji linjowej jest biało-biała przesłona w posunięciu matującem, a więc wyłączenie dalekosiężnej białej figury, co stwarza nowe możliwości konstrukcyjne i ideowe.

Kombinację linjową mieliśmy już w wielu dotychczas poznanych przykładach. Omówimy ją teraz specjalnie.

W obronie czarne mogą: a) bić jakąś białą figurę b) odchodzić swoją figurą, uwalniając pole dla króla (anti-blok), c) przesłaniać inną białą figurę.

Jako przykład pierwszej kombinacji posłuży nam zad. Nr. 45. Po wstępie 1) Wf7! grozi 2) Gf5 ╳; obrony kombinacji polegają na biciu piona e3 (teraz Goniec nie może przesłonić Wf7, gdyż pole f4 byłoby wolne): 1) .... Wxe3, 2) Sc3 ╳ (związanie), 1) .... Hxe3, 2) Sd2 ╳ (związanie). W zadaniu mamy ponadto $1^1/_2$ Grimshaw: 1) .... Wf6, 2) Sxg5 ╳. 1) .... Gf6, 2) Sd6 ╳, 1) .... Sf6, 2) Wxe7 ╳.

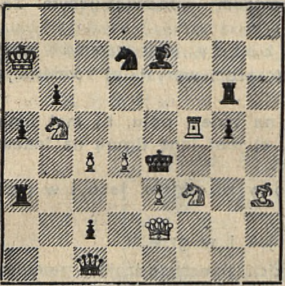
Odblokowanie widzimy w zad. Nr. 46. 1) Sf8, grozi 2) Se6 ╳ z przesłonięciem Wb6 i Hc8. Obronami tematowemi są odejścia Gf6, Gg6 i Sf5. 1) .... Gf6 — dow. 2) Wxg6 ╳, 1) .... Gd4 (wiąże Wb6, ale przesłania Wb4), 2) Sxe4 ╳, 1) .... S dow. 2) Hg4 ╳, 1) .... Se3, 2) f4 ╳ (przesłona Hc1), 1) .... Gxh5, 2) Sh3 ╳ (blok).

Piękne w swojej prostocie zad. Nr. 47 będzie przykładem trzeciej możliwości. Wstęp 1) Gd1! grozi 2) Wf3 ╳ z przesłoną Gd1; obrony kombinacji linjowej polegają na

przesłonach Hg 7: 1) .... Hg5, 2) Sd5 × (uwolnienie; nie 2) Sd3 — pole g3), 1) .... Gg5, 2) g3 ×. Inne gry są ideowo zespolone z poprzedniemi: 1) .... Hf6, 2) Sd3 × (drugie uwolnienie Skoczka; nie 2) Sd5 — pole e5!), 1) .... Gf6, 2) Hg3 ×. Znakomita, technicznie doskonała praca!

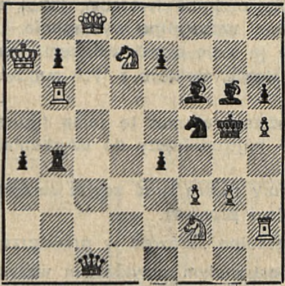
Ta forma kombinacji linjowej, którą poznaliśmy, nosi, zresztą niezupełnie słusznie, nazwę „czarnej". „Biała" forma polega na **odsłonięciu** przez czarne jakiejś białej figury, co pozwala białym na wyłączenie w macie innej swojej figury.

Nr. 45. T. Czarnecki

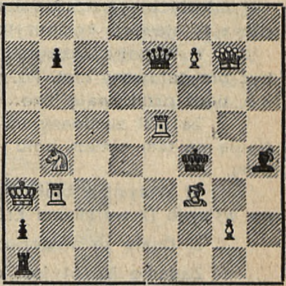
(Kurjer Warszawski 1933)

Nr. 46. L. Tuhan-Baranowski

(w ukl. C. G. Gavrilova)

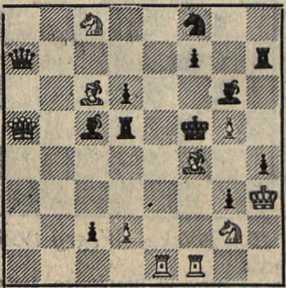
Nr. 47. L. Tuhan-Baranowski

(Skakbladet 1933)

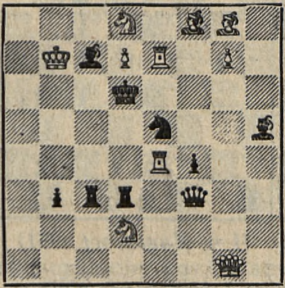
Treścią dwu następnych zadań jest ta właśnie forma kombinacji linjowej. Nr. 48 przedstawia t. zw. „false-theme". Przed wstępem mamy złudne gry półzwiązania: 1) .... Gd4 (g1), 2) Sxd6 ×, 1) .... W×d2, 2) Gxd2 ×. Wstęp 1) Ha2! rozbija ten temat; otrzymujemy piękne gry kombinacji linjowej: 1) .... We5, 2) Ge3 × (odsłonięcie i blok), 1) .... Wd4, 2) Se3× (odsłonięcie i przesłona); natomiast po 1) .... Gd4, 2) Hxc2×! i 1) . Wxd2, 2) Ge4 × (maty zamienne).

Nr. 48. M. Wróbel

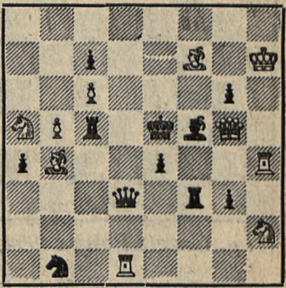
(I n. Skakbladet 1933)

Nr. 49. M. Wróbel

(Cah. de L'echiq. Fr. 1935)

Nr. 50. T. Czarnecki

(Die Schwalbe 1936)

Nr. 49 ma cztery warjanty tematowe, co stanowi task. 1) Hg5! (oddaje pole), grozi 2) Hxe5 ×. 1) .... Sxd7, 2) We6 ×, 1) .... Sc6, 2) We4—e6 ×, 1) .... Sg6, 2) Sf7 ×, 1) .... Sf7 (lub inaczej), 2) Wxf7 ×. Korzystając z odsłonięcia Hg5, białe przesłaniają Gg7, przytem w ostatnim warjancie wykorzystane jest również odsłonięcie We4. Na 1) .... Kc5, 2) Wxe5 ×!

Wreszcie zad. Nr. 50 łączy otwieranie linij z dwoma wolnemi polami. Wstęp 1) Kg7, grozi 2) Hf6 ×. 1) .... Wxc6, 2) Sxc6 ×, 1) .... Hd8, 2) Sg4 ×; 1) .... Kd6, 2) Sc4 ×, 1) .... Kd4, 2) Sxf3 ×. W pierwszych dwu warjantach białe wykorzystują odsłonięcia, w ostatnich — związania czarnych figur po ucieczce króla.

ZAMIANA MATÓW

(White to play).

Jest to zupełnie odrębny rodzaj zadań, wymagający od kompozytora maximum pomysłowości i sprawności technicznej, ale zato najmniej opracowany i dający najwięcej artystycznego zadowolenia zarówno twórcom, jak i znawcom — rozwiązującym. Zadania te stawiają kompozytorom szczególne wymagania:

1) W pozycji diagramu (a więc przed wstępem) na każdy ruch czarnych musi być przygotowany mat. Po wstępie niektóre z tych matów (czasem wszystkie) zamieniają się, bądź przybywają inne.

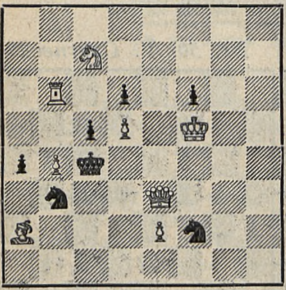
Za mat zamienny uważamy: a) mat tą samą figurą na innem polu, b) mat inną figurą na tem samem polu — najtrudniejszy do uzyskania!, c) mat inną figurą na innem polu.

2) Wszystkie białe figury muszą brać udział zarówno w przedgrze, jako i w grze po wstępie (z wyjątkiem Króla i pionów).

3) Duale są niedopuszczalne zarówno w przedgrze, jak i w grze.

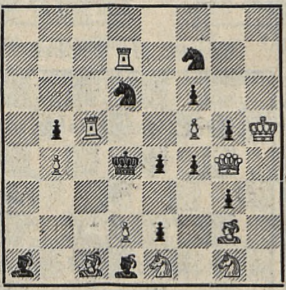
Zadanie Nr. 51 jest doskonałym przykładem wszystkich trzech rodzajów zamiany matów. Przed wstępem czarne mogą grać: 1) a4—a3, na co jest mat, 2) Gxb3×; 1) ... cxb4, 2) Wc6×; 1) ... Sf dow., 2) Hd3×. Piękny wstęp 1) Sb5! oddaje czarnemu Królowi dwa pola i zamienia wszystkie gry: 1 ... a4—a3, 2) Hxb3×! — zamiana b); 1) ... cxb4, 2) Hd4× — zamiana c); 1) ... Sf dow., 2) He4× — zamiana a). Ponadto dwa maty dodane: 1) ... Kxb4, 2) Hc3× i 1) ... Kxd5, 2) He6×.

Nr. 51. T. Czarnecki

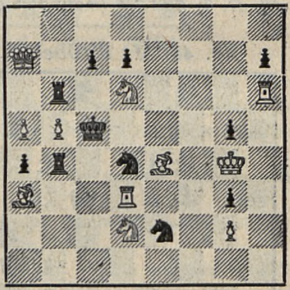
(II n. Gazeta Polska 1934)

Nr. 52. M. Wróbel

(I n. Magazinet 1931)

Nr. 53. W. Hebelt

(I n. Polska—Węgry 1935)

Zadanie Nr. 52 to jedno z najlepszych white — to — play w literaturze światowej. Przed wstępem mamy złudne gry półzwiązania czarnych pionów: 1) ... e3, 2) dxe3×; 1) ... f3, 2) Sg1xf3×; pozatem 1) ... Gd1 — dow., 2) Sxe2×. (Inne maty nie zamieniają się. Wstęp 1) Hxe2! zamienia nietylko gry, ale i temat zadania: zamiast czarnego półzwiązania, mamy teraz uwolnienia białego Hetmana: 1) ... e3, 2) Wd5×, 1) ... f3, 2) He3× (pierwsze uwolnienie), 1) ... Gd1 — dow., 2) Hxe4× (drugie uwolnienie), 1) ... Gc2, 2 Sxc2×. Następują maty dodane: 1) ... g4, 2) Hxe4×; 1) ... Gxe2†, 2) Sxe2×.

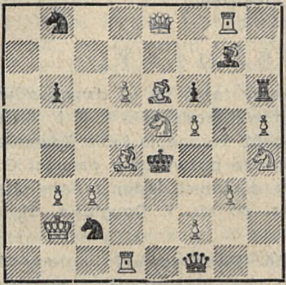
Wreszcie zad. Nr. 53 łączy szczęśliwie trudny temat (kontrszachy) z nowoczesną kombinacją linjową, dając dwa zamienne maty. Przed wstępem: 1) ... Sd4 — dow., 2) Wd5×; 1) ... Sxb5, 2) Sb7×. Wstęp 1) Gf3; teraz: 1) ... Sd4 — dow. †, 2) Sd2—e4×; 1) ... Sxb5†, 2) Sd6—e4×.

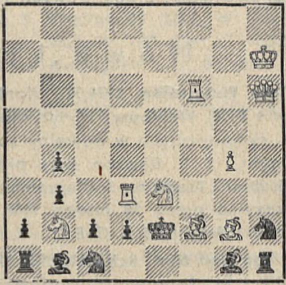
* * *

Takie są — w znacznym skrócie — ideowe i techniczne zdobycze nowoczesnej dwuchodówki. Jak widzimy, ułożyć „oryginalną" dwuchodówkę wcale nie jest łatwo. Każdy pomysł, każdy chwyt techniczny opracowano tysiące razy. A pogoń za nowością, oryginalnością tematu, udoskonaleniem techniki, nie ustaje. Przytoczymy na zakończenie dwie oryginalne próby w tym kierunku.

W zadaniu Nr. 54 mamy pełną różę b i a ł e g o Skoczka w złudnych rozwiązaniach: 1) Sd7? Sc6! 1) Sc6? Sd7! 1) Sc4? Hxd1! 1) Sd3? Sxd4! 1) Sf3? Hb5! 1) Sg6 lub Sg4? Gf8! Rozwiązanie: 1) Sf7, grozi 2) Gc4×. Teraz na 1) ... Sc6, 2) Hxc6×, 1) ... Sd7, 2) Ha8×, 1) ... Hxd1, 2) Gc4×, 1) ... Sxd4, 2) Wxd4×, 1) ... Hb5, 2) f3×, 1) ... Gf8, 2) Wg4×.

N 54. B. Sommer *Nr. 55. O. Stocchi*

(I n. Neue Leipz. Zzg. 1926) (IV n. La Sett. Enigm. 1935)

W zad. Nr. 55 po wstępie 1) Sd1 mamy p i ę ć gróźb: 2) We6×, 2) Wxd2×, 2) We3×, 2) Hxd2×, 2) He3×. Każde posunięcie czarnych paruje cztery groźby! 1) ... cxd1S, 2) Hxd2×; 1) ... cxd1H (W), 2) He3×; 1) ... — Sxd3, 2) He3×; 1) ... Gxf2, 2) Hxd2×; 1) ... Sf1, 2) Gf3× (to posunięcie broni od wszystkich gróźb, następuje mat nowy); 1) ... Sf3, 2) We3×; 1) ... Sxg4, 2) Wxd2×. Jedynie po 1) ... cxd1G mamy dual: 2) Hxd2× i 2) He3×.

Na tem kończymy nasz wykład, życząc Czytelnikom, aby stał się Im pomocą przy ocenie lub układaniu tego skomplikowanego mechanizmu, jakim jest nowoczesna dwuchodówka.

Rozstrzygnięcia konkursów

British Chess Federation, 1935/36. Dwuchodówki: I nagr. — F. Novejarque (Nr. 98), II — K. Nielsen (Kg6, Hf4, Wb5, g5, Gb6, d1, Sc5, e5, p. d7, e6 — Kd4, Hb1, Wf2, Ga7, c6, p. c4, e4, f3) III — T. C z a r n e c k i (Nr. 100). Wzmianki: 1. Nielsen, 2. Boros, 3. Neumann, 4. Wallis, 5. Krjuczkow, 6. Drese. Pochwały: Dutt (2), Thorsson, M. da Silveira, Novejarque (2) Lebedew i Aleksandrow, Telkes, Daniel. Sędziowie G. Coley i T. C. Evans. Trzychodówki: 1 nagr. — E. H. Shaw (Nr. 99), II — F. Dedrle (Kd3, Hb4, Wf5, Gg5, Sb6, e5, p. d6,

e2, g6 — Ke6, Ga6, h4, Sg8, p. b5, b7, f6, g3, g4, g6), III — G. F. Andersson. Wzmianki: 1. Godager i Fjeld, 2. Dutt, 3. Symchowicz, 4. Votruba, 5. Cauveren, 6. Wenda. Pochwały: Lewmann, Godager i Fjeld, Dutt, Lies (2), Neumann, Wirtanen. Sędziowie A. W. Daniel i N. M. Gibbins.

Zadania na dorobienie figur: I nagr. — T. R. Dawson, II — T. R. Dawson, III — Van der Ven.

II Problema, 1934. I nagr. — O. Stocchi (Nr. 101), II — O. Stocchi, III — M. Adabaszew. Wzmianki: 1) Peris, 2) Fuchs i Moussouris, 3) Ellerman. Pochwały: Ellerman i Segers. Sędziowie: G. Cristoffanini i A. Chicco.

British Ches Magazine, 1936 - **I.** Dwuchodówki: nagroda ex aequo J. A. J. Smith (Kf6, Hh4, Wd4, h3, Ga8, h2, Se5, e7, p. e2, f3, g7 — Ke3, Hc8, Wa5, d5, Gb2, f7, Sd1, e6, p. a4, c5, g5, g6) i K. A. L. Kubbel (Kb5, Hd2, Wa4, g3, Ga3, e6, Sd4, f8, p. b2, d7, f3 — Ke5, Hf1, Wf2, g5, Gc8, d8, Sg2, h2, p. b7, d3). Wzmianki: 1) J. Fux (Nr. 102), 2) Lewmann, 3) Ellerman, 4) Mansfield, 5) Ellerman. Pochwały: Byas, Eerkes, Adabaszew, Howard, Alexander, Brummelman, Kish, Howard, Rotinjan i Ellerman.

Trzychodówki: nagroda G. Gosman (Kc1, Hf7, Wg3, Gb2, e4, Sc3, p. c5 — Ke5, Hh3, Wa7, Sc7, p. c4, e3, h6). Wzmianki: 1) C. S. Kipping, 2) T. R. Dawson, 3) W. Jacobs, 4) K. Kubbel Pochwały: Erdös, Dawson i Palkoska.

Nowe konkursy

British Chess Federation, 1936/37. Konkursy tajne na a) dwuchodówki, sędziowie R. H. Bridgewater i E. E. Westbury; b) trzychodówki, sędziowie F. F. L. Alexander i E. A. Shaw; c) zadania, symbolizujące w dowolny sposób koronację króla Edwarda VIII, sędziowie A. C. Challenger i T. R. Dawson. Dwa pierwsze poświęcone pamięci G. Hume'a. Nagrody po 40, 30 i 20 sh. Prace na 3 diagramach, z których jeden z nazwiskiem i adresem kompozytora, przesyłać przed **28 lutego 1937 r.** do Mr. F. Douglas'a, 21, Sunbury Way, Hanworth, Middlesex, Anglja. („B. C. F.").

Tijdschrift van den Ned. Schaakbond, 1936. Dwuchodówki: nagrody 10, 7½, 5 fl. — sędziowie Van Dijk i M. Segers; trzychodówki: 12½, 10 i 7½ fl. — sędziowie Koestheid i Cauveren. Adres: F. W. Nanning, Str. Gerarduslaan 15, Eindhoven (Holandja).

In memoriam K. Traxler. Międzynarodowy konkurs trzychodówek z nagr. 300, 200, 150, 100 i 60 Kc. Termin: 31 grudnia 1936 r. Adres: J. Kotrc, Wien IX, Rossauerlände 43, Austrja. Sędziowie: G. Kauder i J. Kotrc. Zadania z godłem! (maximum 3).

Rozwiązania zadań

Nr. 52 (M. Wróbel). Intencja: 1) Wg7! W pozycji podanej nam przez autora, nierozwiązalne po 1) ... Sc2. **Nr. 53 (J. Fux).** 1) f3, grozi, 2) Kc7; 1) ... Gc6, 2) Ke7; 1) ... Gd7, 2) Kc5. Bardzo zgrabne 3 uwolnienia Skoczka. **Nr. 54 (H. Salzmann).** 1) Hh2, gr., 2) Hd2; 1) ... Sf6, 2) Gxg5†; 1) ... Sc7, 2) Hc2. **Nr. 55 (K. A. L. Kubbel).** 1) g4; uboczne 1) Hb5. **Nr. 56 (M. Havel).** 1) Ge4; 1) ... e6, 2) c8H†; 1) ... e5, 2) Hb5†, 1) ... Wxd8, 2) cxd8H†. **Nr. 57 (W. W. Wallis).** 1) Sd3. White — to — play z 2 zamiennemi i 2 dodanemi matami. **Nr. 58 (W. Hebelt).** 1) Wb2; uboczne 1) e6. **Nr. 59 (S. Limbach).** 1) Ha8; uboczne 1) Wc3. **Nr. 60 (C. G. Gavrilov).** 1) f8H; uboczne 1) e5†. **Nr. 61 (J. Haring).** 1) Gh3. **Nr. 62 (S. Boros).** 1) e6. Dwa oryginalne i bardzo ciekawe warjanty. **Nr. 63 (A. P. Eerkes).** 1) Ha5; uboczne 1) Gg4†. **Nr. 64 (S. Sobolewski).** 1) Hd4. **Nr. 65 (B. Landau).** 1) We6; dual po 1) ... Sd3. **Nr. 66 (Sz. Krelenbaum).** 1) Gd8. Dobrze pomyślane uwolnienia b. Hetmana. Lekka pozycja. **Nr 67 (Z. M. Birnow).** 1) Gxd2. Czterokrotne związanie czarnego Gońca, zupełnie nieoczekiwane! Mistrzowska praca. **Nr. 68 (Salardini).** 1) Sb4.

Dual po 1) ... Hc4. **Nr. 69 (H. H. Kamstra).** 1) We5 gr. 2) Wc5†; 1) ... Ga4† 2) Gxa4, 1) . . Kc6, 2) Wc8†. **Nr. 70 (C. G. Gavrilov).** 1) Gf8. **Nr. 71 (C. G. Gavrilov).** 1) Kb1; uboczne 1) Gxe2† i 1) Sxe2. **Nr. 72 (S. Boros).** 1) Gxa7. Dwa Grimshaw. **Nr. 73 (A. P. Eerkes).** Hb1. **Nr. 74 (A. P. Eerkes).** 1) d8H. **Nr. 75 (R. Büchner).** 1) d6. Grimshaw jako obrona przed podwójnym szachem. **Nr. 76 (J. Haring).** 1) c4; uboczne 1) e3. Szkoda! **Nr. 77 (S. P. Krjuczków).** 1) Hb6. Cztery ściśle zespolone gry tematowe z otwarciem linji i przesłonami. **Nr. 78 (A. Ellerman).** 1) Gd3. Dobry tematowy wstęp, pozwalający na 3 kontrszachy. **Nr. 79 (W. Jacobs).** 1) d6 gr., 2) Hc4; 1) ... Ke4, 2) Hc4†; 1) ... Kc5, 2) Hxe5†; 1)... e4 2) Kc6. Dobre zadanie tematowe z ładnym trzecim warjantem. **Nr. 80 (M. Adabaszew).** 1) Kh2. **Nr. 81 (A. Goldstein).** 1) Wg7, Gxg7, 2) Sa4, Gf8, 3) d6, Gxd6, 4) Sc5, Gxc5, 5) Hxd3×. Goniec, „przyciągnięty" na f8, unicestwia zawadzającego białego piona. **Nr. 82 (S. Boros).** 1) Gxf3. Dobry węzeł przesłon na c5. **Nr. 83 (R. Büchner).** Intencja 1) Hh6 — nierozwiązalne po 1) ... Wf6; natomiast uboczne 1) Sd4†. **Nr. 84 (A. Ellerman).** 1) e6. **Nr. 85 (Z. Zilahi).** Gc2. **Nr. 86 (Fr. Cieślak).** 1) gxf3. **Nr. 87 (W. A. Lebedew),** 1) Sxb4.

ROZSTRZYGNIĘCIE III KONK. NA ROZWIĄZANIA.

Maximum punktów wynosiło 109.

Zdobyli: J. Fux 93 (208) — nagroda, F. Cieślak 95 (205), W. Jaxa-Rożen 94 (182), L. Kornfeld 82 (166), Fr. Kutschera 73 (158), T. Płaczek 100 (139), J. Zgagowski 14 (14); reszta uczestników „umacnia się na zdobytych pozycjach": H. Salzman (102), W. Hebelt (67), E. Sutkowski (38), B. Kułakowski (27).

Czwarty konkurs rozwiązaniowy obejmuje Nr. Nr. 7 — 9. Rozwiązania należy przesyłać do 1 listopada r. b.

Przypominamy naszym kompozytorom, że w roku bieżącym mamy w kraju następujące konkursy:

I. Międzynarodowy konkurs „Wiadomości Szachowych" — 1936 — na dwuchodówki;

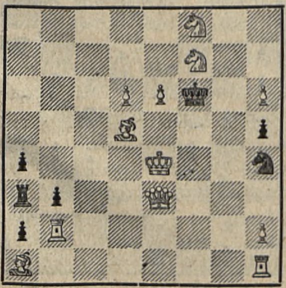
II. Narodowy konkurs „Wiadomości Szachowych" dla początkujących — na dwuchodówki — do 1.XI.1936;

III. Międzynarodowy konkurs „Warszawskiego Klubu Szachowego" na dwuchodówki — do 1.X.1936;

IV. Międzynarodowy konkurs „Gazety Polskiej" — 1936 — na trzychodówki.

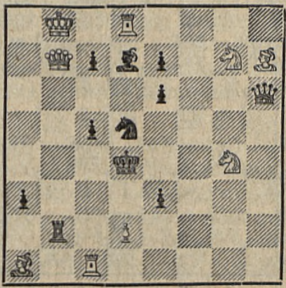
Zadania nagrodzone

Nr. 97. M. Soukup (CSR)
(I n. In mem. W. Pauly 1935)

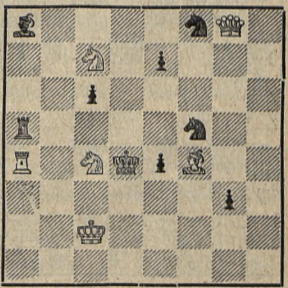
Samomat w 5 posunięciach

Nr. 98. F. Novejarque (Hiszpania)
(I nagr. B. C F. 1935/36)

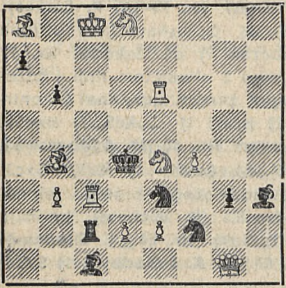
Mat w 2 posunięciach

Nr. 99. E. H. Shaw (Anglja)
(I nagr. B. C F 1935/36)

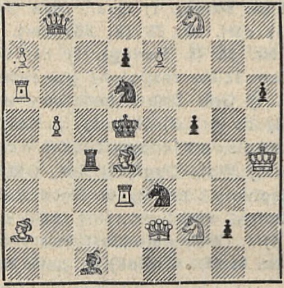
Mat w 3 posunięciach

Nr. 100. T Czarnecki, Warszawa (III nagr. B. C. F. 1935/36)

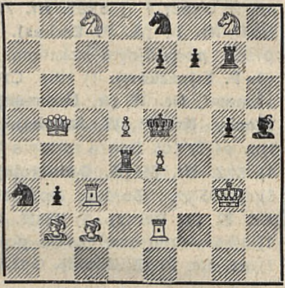
Mat w 2 posunięciach

Nr. 101. O. Stocchi (Włochy) (I nagr. II Problema 19-4)

Mat w 2 posunięciach

Nr. 102. J. Fux (Białystok) (I wzm. zaszcz. B. C. M. 1936/I)

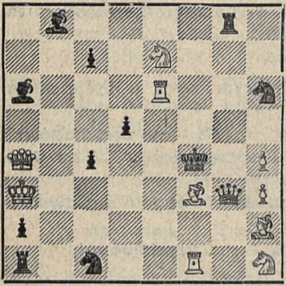

Mat w 2 posunięciach

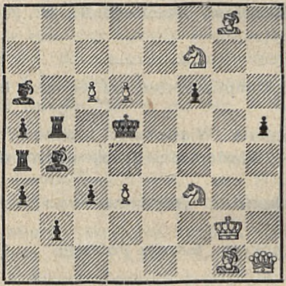
Nasz konkurs

Entries to: Bewerbungen an:
St. Łękawski, Warszawa, Wspólna 58 m. 1.

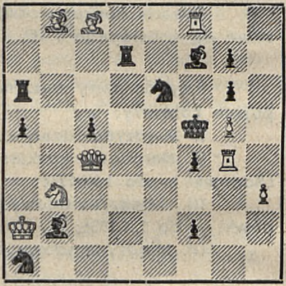
Nr. 103. S. Limbach
Sambor

Nr. 104. J. A. Rusek
Komorowice

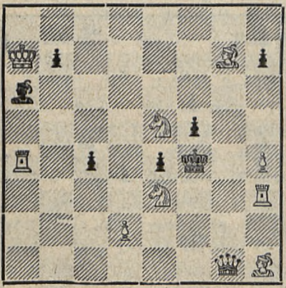

Nr. 105. C. G. Gavrilov
Ismail

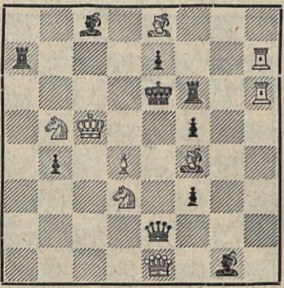

Mat w 2 posunięciach

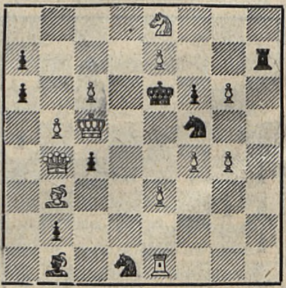
Nr. 106. W. Grzankowski
Toruń

Nr. 107. Fr. Cieślak
Pruszków

Nr. 108. Fr. Cieślak
Pruszków

Mat w 2 posunięciach